

YARGITAY

7. HUKUK DAİRESİ

Esas No.	2015/38640
Karar No.	2015/21121
Tarihi:	02.11.2015

İlgili Kanun / Madde

6356 S. STSK/5

- **İŞKOLU TESPİTİNE İTİRAZIN 15 GÜNLÜK HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE İÇERİSİNDE YAPILMASININ GEREKMESİ**
- **İŞKOLU TESPİTİNDE YETKİLİ MAHKEMENİN İŞYERİNİN BULUNDUĞU YER MAHKEMESİ OLACAĞI**

• **ÖZETİ** 6356 sayılı Kanun'un 3. maddesine göre, sendikalar kuruldukları işkolunda faaliyette bulunurlar. İşkolunun belirlenmesi konusunu düzenleyen, 6356 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre de, işkolu tespiti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılacaktır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılan tespit ile ilgili kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasını müteakip, bu tespite karşı ilgililer, onbeş gün içinde dava açabilir. Belirtilen süre hak düşürücüdür.

Açıklanan kanuni düzenlemelere göre, işkolu tespitine itiraz davalarında, işyerinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir

Dava Türü : İş kolu tespitine İtiraz

Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen hükmün, Yargıtay'ca incelenmesi davacı Sendika vekili tarafından istenilmekle, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dosya incelendi, gereği görüldü:

Davacı Sendika vekili, Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne ait bir Belediye şirketi olan Antalya Ulaşım Hizmetleri Petrol San. Ve Tic. A.Ş.'ye ait Kepez Mah. Antalya Bul. No:193 Kepez/Antalya adresinde bulunan merkez işyerinde insan kaynakları, idari ve mali işlerin yürütüldüğü bu nedenle yapılan işlerin İşkolları Yönetmeliği'nin 10 numaralı "Ticaret Büro Eğitim ve Güzelsanatlar" işkolunda; şirketin Serik Caddesi Orta Mah. No:242 Serik/Antalya adresinde kurulu bulunan işyerinde petrol istasyonunda akaryakıt satışı yapıldığı, bu nedenle bu işyerinde yapılan işlerin niteliği itibari ile İşkolları Yönetmeliği'nin 4 sıra numaralı "Petrol Kimya Lastik Plastik ve İlaç" işkolunda; Kepez Mah. Antalya Bul. No:193 Kepez/ANTALYA, Gençlik Mah. Tevfik Işık Caddesi 1323 Sokak Muratpaşa/ANTALYA adreslerinde kurulu bulunan işyerlerinde tramvay şoförlüğü işi olan vatmanlık hizmetlerinin yürütüldüğü, bu nedenle yapılan işlerin İşkolları Yönetmeliği'nin 15 sıra numaralı Taşımacılık işkolunda yer aldığı yönünde bakanlıkça 2014/50 sayılı iş kolu tespit kararı ile tespit yapıldığını, bu tespit kararının davalı şirketin yürüttüğü bir kısım işler itibari ile 10, 4, 15 numaralı iş koluna girdiğine ilişkin kısımlarının iptali gerektiğini, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin bir iştiraki olan davalı şirkette yürütülen işlerin niteliği itibari ile 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda yer alan yasal düzenlemeler gereğince İşkolları Yönetmeliği'nin 20 numaralı "Genel İşler" işkoluna girdiğini, esasında bu işlerin 20 sıra numaralı Genel İşler (mülga İşkolları Tüzüğü'nün 28 numaralı) işkoluna girdiğine dair kesinleşmiş mahkeme kararı bulunduğunu, davalı şirketçe yürütülen hafif raylı sistem üzerinden tramvaylarla belirli güzergahlar dahilinde yolcu taşıma işlerinin yapıldığını ve bu işlerin İşkolları Tüzüğü'nün 19 numaralı Demiryolu Taşımacılığı işkoluna girdiğine dair bakanlığın 2011/81 sayılı iş kolu tespit kararına karşı Belediye ve Hizmet İş Sendikaları'nın Antalya 3. İş Mahkemesi'nin 2011/348 esas sırasına kayden açtıkları davada mahkemece verilen red kararının temyizi üzerine 22 Hukuk Dairesi'nin 2012/11363 Esas 2012/15783 Karar sayılı ilamı ile şehir içi hafif raylı sistemle belediye sınırları içinde belirli güzergahlar arasında toplu yolcu taşımacılığı işinin İşkolları Tüzüğü'nün 28 numaralı işkoluna girdiğine dair tespit kararı verildiğini, davalı bakanlığın kesin tespite rağmen yeniden hem de farklı bir işkolu tespiti yapmasının usul ve yasaya aykırı olduğunu, 5393 sayılı Kanun'nun 14/a maddesinin 1 ve 3, fıkralarındaki belediyenin görev ve sorumluluklarının sayıldığını, belediyenin bu görevlerini bizzat yerine getirebileceği gibi kuracağı şirketler aracılığıyla da yerine getirmesinin mümkün olduğunu, ister belediye, ister kuracağı şirket aracılığıyla yerine getirilsin burada önemli olan hususun yapılan işin niteliği olduğunu, bu kapsamda davalı şirketi yürüttüğü işlerin doğrudan 5393 sayılı Kanun'un münhasıran belediyeye bıraktığı hizmetlerden olduğundan bu nedenle bu işlerin tamamının 20 sıra numaralı Genel İşler işkoluna girmesi gerektiğini, şehir içi toplu taşıma işlerinin de 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile belediyelerin yetki, görev ve sorumlulukları arasında sayıldığını, 6356 sayılı Yasa ve bu yasaya göre çıkarılan İşkolları Yönetmeliği'nden sonra şehir içi raylı sistem ile yapılan toplu taşımacılık işlerinin 20 sıra numaralı işkoluna girdiğine dair verilen mahkeme kararının 9 Hukuk Dairesi'nin 3.10.2013 tarih ve 2013/7425 esas sayılı kararı ile onandığını, aynı mahiyetteki başka bir kararın 9.Hukuk Dairesi'nin 2007/42490 esas sayılı ilamı ile onandığını, aynı yöndeki tespitleri içeren Isparta İş Mahkemesi'nin 2008/20 Esas sayılı kararının da 9.Hukuk Dairesi'nin 2011/13662 esas sayılı ilamı ile onandığını, 9 Hukuk Dairesi'nin 2008/43694, 2012/25431 esas sayılı onama ilamının da aynı mahiyette olduğunu, belediyeler tarafından yürütülen işlerin sağlık iş koluna girenler hariç genel işler işkolundan sayılması gerektiğini, 6356 sayılı Kanunu'na dayanılarak çıkarılan İşkolları Yönetmeliği'nin de belediye hizmetlerinin 20 numaralı Genel İşler iş kolunda sayıldığını, Prof. Dr. Fevzi Şahlanan ve Prof. Dr. Münir Ekonom'nin hazırladığı hukuki mütalaanın da iddiaları destekler nitelikte olduğunu, İşkolları Yönetmeliği'nin çelişkili hükümler içermesi nedeni ile iptali için Danıştay

10.Dairesinde 2013/848 esas sayılı davayı açtıklarını, bu davanın bekletici mesele yapılması gerektiğini iddia ederek;

a)Kepez Mah. Antalya Bul. No:193 Kepez/Antalya adresinde bulunan merkez işyerinde insan kaynakları, idari ve mali işlerin yürütüldüğü bu nedenle yapılan işlerin İşkolları Yönetmeliği'nin 10 numaralı "Ticaret Büro Eğitim ve Güzelsanatlar "işkolunda;

b)Şirketin Serik Caddesi Orta Mah. No:242 Serik/Antalya adresinde kurulu bulunan işyerinde petrol istasyonunda akaryakıt satışı yapıldığı, bu nedenle bu işyerinde yapılan işlerin niteliği itibari ile İşkolları Yönetmeliği'nin 4 sıra numaralı "Petrol Kimya Lastik Plastik ve İlaç" işkolunda;

c)Kepez Mah. Antalya Bul. No:193 Kepez/ANTALYA, Gençlik Mah. Tevfik Işık Caddesi 1323 Sokak Muratpaşa/ANTALYA adreslerinde kurulu bulunan işyerlerinde tramvay şoförlüğü işi olan vatmanlık hizmetlerinin yürütüldüğü, bu nedenle yapılan işlerin İşkolları Yönetmeliği'nin 15 sıra numaralı Taşımacılık işkolunda yer aldığı yönünde 07/06/2014 tarih ve 29023 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2014/50 sayılı iş kolu tespit kararının İPTALİNE, bu işlerin İşkolları Yönetmeliği'nin 20 sıra numaralı Genel İşler işkoluna girdiğinin TESPİTİNE karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı şirket vekili, davaya konu kararı alanın Bakanlık olduğunu, bu kararın alınmasında davalı şirketin hiçbir aşamada katkısı olmadığını, bu nedenle sorumluluğu da bulunmadığını, bu nedenle davalı şirkete husumet yöneltilemeyeceğini beyanla davanın husumet yönünden reddine, yargılama gideri ve vekalet ücretinden sorumlu tutulmalarına karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Demiryol-İş Sendikası vekili, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının dava konusu tespit kararını 07/06/2014 tarih ve 29023 sayılı Resmi Gazete'de yayınladığını, davanın 01/07/2014 tarihinde açıldığını, onbeş günlük hak düşürücü sürenin geçirildiğini, bu nedenle davanın reddinin gerektiğini, 6356 sayılı Sendikalar Kanunu ve İş Kolları Yönetmeliği hükümleri karşısında Antalya ulaşım Hizmetleri Petrol San. Ve Tic A.Ş işyerinde yapılan raylı sistem ve diğer taşımacılık işlerinin taşımacılık işkoluna girdiğini, Yargıtay 22.Hukuk Dairesinin mülga 2821 sayılı yasaya ve bu yasaya istinaden çıkarılmış mülga işkolları Tüzüğü hükümlerine göre vermiş olduğu bulunmayan bir karara atıfla yasal dayanağı olmayan bir mülahazada bulunduğunu, diğer belediyelere ait raylı sistem taşımacılığı yapan şirketlerinde taşımacılık koluna girdiğini, dava konusu işyerinde yürütülen işin genel işler iş kolunda sayılmasının mümkün olmadığını, İstanbul, İzmir, Bursa, Kayseri, Eskişehir ve Antalya hafif raylı sistem işyerlerinde müvekkili sendikanın bağıtladığı TİS'lerinin yürürlükte olduğunu, bakanlıkça İzmir metrosunun 15 numaralı taşımacılık iş kolunda yer aldığına dair yapılan tespite İzmir 8.İş Mahkemesinde açılan davada mahkemenin red kararının 22. Hukuk Dairesi'nin 2014/5893 esas sayılı ilamı ile onandığını, keza Samsun ve Adana motraları işyerlerinin taşımacılık iş koluna girdiğine ilişkin tespitlere karşı açılan davaların reddedildiğini, tüm bu nedenlerle davanın reddine, dava konusu işyerinin 15.nolu taşımacılık işkolunda olduğunun tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vekili, davanın yasal süresinde açılmadığını, bu nedenle reddedilmesi gerektiğini, ayrıca iş kolu tespit kararı verilirken sadece yapılan işin niteliğinin dikkate alındığını, işyerlerinde yürütülen işlerin belediye hizmetleri ile alakası olmadığını, dava dilekçesinde belirtilen 22 Hukuk Dairesi'nin kararının 2821-2822 sayılı Yasalar döneminde verilen bir karar olduğunu, ancak bu karardan sonra yürürlüğe giren 6356 sayılı yasa ile İşkolları Yönetmeliği'nin yeni hükümler getirdiğini, üç işyerinden ikisinde yapılan işlerin belediye hizmetleri ile alakası olmadığını, üçüncü işin ise İşkolları Yönetmeliği ile 15 numaralı iş koluna sokulduğunu, bu nedenle

Bakanlık tarafından tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğunu, davacı tarafın iddialarının kabulünün mümkün olmadığını, bu nedenle yersiz ve mesnetsiz açılan davanın reddine karar verilmesini, istemiştir.

Diğer davalılar davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece, "...İşkolları yönetmeliği uyarınca Antalya Ulaşım Hizmetleri Petrol San. Ve Tic. A.Ş işyerinde yapılan raylı sistemle diğer taşımacılık işlerinin taşımacılık iş koluna girdiği, davacı tarafından Belediye Kanunu kapsamında sayılan görev ve sorumlulukların konu ile bir ilgisinin bulunmadığı, İş Kolları Yönetmeliğinin 15 sıra numaralı taşımacılık iş koluna giren işlerin tanımında açıklanan "Belediyeler veya bağlı şirketleri ve bağlı şirketler tarafından kurulan şirketler eli ile yapılan hafif ve ağır taşımacılık işleri dahil" bu istisnai hükümlerle bu konudaki uyuşmazlıkların açıklığa kavuştuğu, bu itibarla 6356 SK nun 5.maddesi uyarınca olayın hukuki değerlendirilmesi yapıldığında her işverenin işyerinin bağımsız işyeri olarak kabul edilip o işyerinde yapılan işlerin niteliği itibarı ile işkolunun tespitinin gerektiği, alt işverenin iş kolunun tespitinin asıl işverenin yaptığı işe göre belirlenemeyeceği, bunun tespitinin ayrı olarak yapılmasının gerektiği, birbirinden ayrı işyerlerinde farklı iş koluna giren işler yapıldığında asıl işin yardımcı iş kavramının geçerli olamayacağı, bir işyerinde yürütülen yardımcı işin alt işveren tarafından üstlenilmesi halinde bu işin artık asıl işveren yönünden yardımcı iş olarak kabul edilemeyeceği, farklı üretim birimlerinin tek bir işyeri sayılması için aynı arazi sınırları içinde bulunmalarının gerekmemekte olduğu, ancak farklı birimler arasındaki uzaklığın işlerin tek elden yürütümünü engelleyecek boyutta olmaması gerektiği, farklı birimler arasında amaçta birlik bulunsada dahi yönetimde birliğin sağlanmasının zor olduğu, bu itibarla tüm dosya kapsamından; iş teftiş kurulu başkanlığının 12.05.2014/5638-İNC-1, 7943-İNC-1, 9651-İNC-18 tarih ve sayılı inceleme raporu yerinde olduğundan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılan 30.05.2014 tarih 2014/50 sayılı kararı ile yapılan işkolu tespit kararının doğru ve yerinde olduğu, dosyaya sunulan üçlü bilirkişi raporunun da bu konuda gerekçeli ve yeterli olduğu kanaati ile" gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir,

Dava, 6356 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri kapsamında işkolu tespitine itiraz istemine ilişkindir.

İşkolu kavramı, sendikaların faaliyet alanlarını belirleyen temel bir ögedir. Birbirine benzer işler bir hukuki kalıp altında toplu iş hukukuna sunulmaktadır. İş kolu tespitinde birim olarak işyerinin esas alınacağı normatif düzenlemelerin tartışmasız bir sonucudur. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesinin gerekçesinde, işyeri, teknik bir amaca, diğer bir deyişle mal ve hizmet üretimine yönelik ve değişik unsurlardan meydana gelen bir birim olarak tanımlanmıştır.

6356 sayılı Kanun'un 3. maddesine göre, sendikalar kuruldukları işkolunda faaliyette bulunurlar. İşkolunun belirlenmesi konusunu düzenleyen, 6356 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre de, işkolu tespiti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılacaktır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılan tespit ile ilgili kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasını müteakip, bu tespiti karşı ilgililer, onbeş gün içinde dava açabilir. Belirtilen süre hak düşürücüdür.

6356 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasına göre, işkolları, Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasına göre ise, bir işyerinde yürütülen asıl işe yardımcı işler de, asıl işin girdiği işkolundan sayılır. Yine aynı maddede, bir işkoluna giren işlerin neler olacağının, işçi ve işveren konfederasyonlarının görüşü alınarak ve uluslararası normlar göz önünde

bulundurularak, yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir. Madde doğrultusunda çıkarılan işkolları Yönetmeliğinin 3. maddesinde de, bir işyerinde yürütülen asıl işe yardımcı işlerin de, asıl işin girdiği işkolundan sayılacağı vurgulanmıştır.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5. maddesine göre "iş mahkemelerinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir. Bunlara aykırı sözleşme muteber sayılmaz." İş Mahkemelerinin yetkisi kamu düzenine ilişkin olduğundan, anlaşma ile bertaraf edilemeyeceği gibi genel yetki kuralları da uygulanmaz. Bu halde, yetki itirazı ilk itirazlardan olmadığından, taraflar yargılama bitinceye kadar yetki itirazında bulunabileceği gibi, mahkeme de yargılamanın her aşamasında kendiliğinden yetkisizlik kararı verebilir.

Açıklanan kanuni düzenlemelere göre, işkolu tespitine itiraz davalarında, işyerinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114/1-ç maddesine göre de, yetkinin kesin olduğu hallerde, mahkemenin yetkili bulunması hususu dava şartlarındandır. Yine 6100 sayılı Kanun'un 115/2. maddesine göre de, dava şartı yokluğu durumunda mahkemece davanın usulden reddine karar verilmesi gerekir.

Somut olayda davacı Sendika vekilinin iptaline talep ettiği iş kolu tespit kararı ile girdiği iş kolu 04 sıra numaralı "Petrol Kimya Lastik Plastik İlaç" işkolu olarak tespit edilen Serik Caddesi Orta Mah. No.242 Serik/ANTALYA adresinde bulunan Petrol İstasyonu işyeri açısından mahkeme yetkili olmadığından 6100 sayılı HMK'nun 114/ç bendi uyarınca davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken esastan red kararı verilmesi hatalı olmuştur.

Öte yandan iş kolu tespiti ile davalı şirkete ait Genel Merkez Kepez Mahallesi Antalya Bulvarı no:193 Kepez/ANTALYA 2.8219.01.01.1256921.007 22 sicil numaralı işyerinin 10 numaralı Ticaret Büro Eğitim ve Güzel Sanatlar İş Koluna girdiği tespit edilmiştir. Bu işyerine ilişkin iş kolu tespitinin iptali bakımından tespit kararından etkilenecek işyerinde örgütlenmiş veya işkolu tespit kararında işyerinin girdiği işkolu olarak gösterilen 10 numaralı "Ticaret, Büro Eğitim ve Güzel Sanatlar" işkolunda kurulu sendikaların davaya dahil edilerek göstereceği deliller ve karşı deliller toplanıp birlikte bir değerlendirme yapılması gerekirken yazılı şekilde taraf teşkili tam olarak sağlanmadan karar verilmesi doğru olmamıştır.

Başka bir husus ise, davacı Sendika tarafından 15 numaralı iş koluna ilişkin yönetmelikle yapılan düzenleme bakımından işkolları Yönetmeliğinde çelişik hükümler bulunması sebebi ile iptali için Danıştay 10. Dairesi 2013/848 E Sayılı dosyası ile dava açtıklarını ve işkolları yönetmeliği 15 sıra numarasında düzenlenen yukarıda yazılı kısmın iptalini istediklerini açıklayarak açılan davanın bekletici mesele yapılmasını istemiştir. Yukarıda esas numarası verilen Danıştay 10. Dairesi 2013/848 E sayılı dosyasında görülen davada verilen hüküm bu davanın sonucunu etkileyeceğinden dosyasının sonucu beklenmeksizin karar verilmesi de ayrı bir bozma nedenidir.

O halde davacı Sendika vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve karar bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davacıya iadesine, 02.11.2015 gününde oybirliği ile karar verildi.